

Positiepapier voor de Commissie Doorstroomvennootschappen Bernard ter Haar

van Prof. dr. Brigitte Unger, 20.2.2021

Als hoogleraar economie van de publieke sector, dus als niet jurist en niet fiscalist, zie ik mijn expertise in de commissie vooral op het gebied van witwassen: Het meten van doorstroom en – in samenhang met mijn recent afgesloten EU Horizon 2020 project COFFERS (Combating Fiscal Fraud and Empowering Regulators, (zie www.coffers.eu en <https://oxford.universitypressscholarship.com/view/10.1093/oso/9780198854722.001.0001/oso-9780198854722>) –het gevoelige onderscheid tussen belastingontwijking, belastingontduiking en witwassen. Verder heb ik ervaring met internationale ontwikkelingen en het vergelijken van Nederland met andere EU landen.

Hieronder bespreek ik een aantal punten die ik het belangrijkste vind en aansluitend de vragen die gesteld zijn door het secretariaat van de commissie.

1. Belasting is een onderwerp dat altijd met herverdeling te maken heeft.

Terwijl het volk eenvoudige voorstellen en oplossingen voor herverdeling wil, zijn experts met de technische details van belasting bezig. De kloof tussen democratie (het volk) en technocratie (de experts) is in het domein van belasting door globalisering bijzonder groot geworden (Picciotto 2020 <https://doi.org/10.1111/rego.12351>). Experts ontwerpen voorstellen voor belastinghervormingen die zelfs politici niet meer snappen. Ik vind het belangrijk dat we proberen hier een brug te slaan door heldere, niet te technische, uitleg van ons voorstel te geven.

2. Nederland moet aantrekkelijk blijven voor multinationals.

Nederland is sinds de 15^e eeuw een handelsland en heeft inmiddels grote expertise in de financiële afwikkeling van handel en investeringen opgebouwd. Nederland heeft daardoor een ‘comparative advantage’ – een voordeel tegenover anderen landen – ontwikkeld. Volgens David Ricardo’s handelstheorie van ‘comparative advantage’ zal elk land hetgeen produceren en verkopen waar ze het beste in is. Zo verkoopt Nederland financiële dienstverleningen aan vennootschappen. Nederland moet daarom aantrekkelijk blijven voor multinationals en hun hoofdkantoren.

91 van de wereldwijd 100 grootste multinationals hebben financieringsvennootschappen in Nederland. Volgens de New York Times, stromen er meer dollars door Nederland, dan ergens anders in de wereld (TJN, FSI Nederland 2020).

3. Multinationals leveren niet alleen vennootschapsbelasting op maar creëren ook werkplekken, wat weer inkomstenbelasting oplevert.

De vennootschapsbelasting is niet de belangrijkste inkomstenbron uit vennootschappen. Multinationals creëren werk voor onder andere belastingadviseurs, advocaten, financiële experts, trustboeren, accountants en banken, waarover weer inkomstenbelasting wordt betaald. Dit is een hoog opgeleide en goed betaalde groep mensen die van vennootschappen en van doorstroomvennootschappen leven en ook belasting betalen.

- *Vragen aan de commissieleden: Hoeveel mensen werken in trustkantoren? Hoeveel geld?*
 - *Als circa 30% van de werkgelegenheid en toegevoegde waarde in Nederland toe te rekenen is aan multinationals (commissiepaper) – Wat doen ze precies en hoeveel hiervan zijn in de reële economie en hoeveel in doorstroomvennootschappen bezig?*
 - *SEO 2008 ziet ook spin offs als belangrijk bijdrage*

4. Nederland moet ook zijn internationale reputatie beschermen.

Nederland heeft zijn ‘comparative advantage’ deels ook met een forse belasting wedstrijd opgebouwd. Nederland geldt internationaal als belastingparadijs en deze reputatie is in het afgelopen jaar helaas niet beter geworden.

Volgens de Financial Secrecy Index (FSI) staat Nederland momenteel op plek 8 in de top 10 belastingparadijzen (‘financial secrecy jurisdictions’) wereldwijd, terwijl Nederland in 2018 nog op plek 14 stond. De index bestaat uit twee delen. Ten eerste een secrecy score voor non-transparantie. Hier kreeg Nederland 67 van de maximaal 100 punten. Ten tweede een global scale weight voor het aandeel offshore transacties in de global offshore markt. Hier heeft Nederland een gewicht van 1.1%.

Tax Justice Network heeft naast de Financial Secrecy Index ook de Corporate Tax Haven Index (CTHI) ontwikkeld, die zich alleen op vennootschapsbelasting richt: “the Corporate Tax Haven Index is a ranking of jurisdictions most complicit in helping multinational corporations underpay corporate income tax”. In deze index staat Nederland in 2018 op plek 4 (naast de Maagdeneilanden, de Kaaimaneilanden en Bermuda).

Voor het EU project COFFERS heeft Tax Justice Network de Bilaterale Financial Secrecy Index voor 2018 berekend. Deze index laat zien welk land voor elk ander land bijzonder belangrijk is wat betreft secrecy provision. Voor Nederland zijn de belangrijkste landen:

Verenigde Staten
 Duitsland
 Zwitserland
 Kaaiman Eilanden
 Luxemburg
 Taiwan
 Hong Kong
 Thailand
 Bermuda
 Japan

Nederland is voor de meeste landen in deze top 10 dus heel belangrijk wat betreft secrecy provision (zie www.coffers.eu Bilateral Financial Secrecy Index 2018).

Ook andere studies ranken Nederland in de top van belastingparadijzen:

	CTHI (2019)	ITEP (2017)	Hines (2010)	Zucman (2020)	Oxfam (2016)	OFC Meter (2017) -SINK	OFC Meter (2017) -CONDUIT
British Virgin Islands	1	10	10	2	15	1	
Bermuda	2	3	5	9	1	4	
Cayman Islands	3	5	2	2	2	5	
Netherlands	4	1	8	5	3		1
Switzerland	5	6	4	4	4		3
Luxembourg	6	4	1	6	7	12	
Jersey	7		7		12	3	
Singapore	8	7	9	3	5		4
Bahamas	9	8			11	16	
Hong Kong	10	9	6	8	9	23	
Ireland	11	2	3	1	6		5

Bron: European Commission, Joint Research Centre (2020)

<https://www.taxjustice.net/2020/12/15/the-corporate-tax-haven-index-a-joint-research-centre-audit/>

- Een studie van SEO in 2013 beweert dat er volgens de DNB statistieken 12.000 BFIs in Nederland zijn. Verder worden door Trust en Company Service Providers 23.500 Finance en Holding vennootschappen gemanaged. DNB recenter: 15.000 BFIs
- Jaarlijks stroomt er rond de 200 miljard euro aan (officieel geregistreerde) dividenden, rente en royalty's door Nederland (bron: Tax Justice Network, FSI 2020 Netherlands, Financial Secrecy Index: <https://fsi.taxjustice.net/PDF/Netherlands.pdf>)
- Het geld dat door Nederland stroomt gaat grotendeels naar belastingparadijzen (secrecy jurisdiction). Van de top 5 landen die geld van en naar Nederland stuurt (inward and outward flows from the Netherlands) horen er 3 tot de top tien financial secrecy landen. Dit zijn Zwitserland (1195 miljard euro), Luxemburg (839 miljard euro) en de VS (3403 miljard euro). (TJN, FSI 2020 Netherlands).
- Volgens CPB (2019) gaat zestig procent van de royalty's die door Nederland stroomt direct naar het belastingparadijs Bermuda. (<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Policy-Brief-2019-01-Con-duit-country-the-Netherlands-in-the-spotlight.pdf;04.02.2020>)
- Het is niet de dalende Vpb (die in bijna alle landen daalt), maar de vele mogelijkheden om belasting te ontwijken en wit te wassen door dubbele belasting verdragen (double tax treaties), speciale tax rulings en niet volledig openbare Ultimate Beneficial Owner registers wat Nederland zo aantrekkelijk maakt. Slimme grote bedrijven hebben weinig reden om belasting te ontduiken. Ze kunnen makkelijker legaal belasting ontwijken.

5. Probleem van non-transparantie mbt UBO Register.

Om een overzicht te krijgen hoeveel economische activiteit doorstroomvennootschappen in Nederland hebben, hoeveel winst en verlies ze naar andere landen doorschuiven en wie de uiteindelijke eigenaar van een vennootschap is, moeten er transparante registers in zowel Nederland als wereldwijd bestaan.

Volgens een recente studie van Transparency International heeft geen enkel van de 83 onderzochte landen voldoende informatie over de UBOs, de Ultimate Beneficial Owners van de vennootschap. <https://www.transparency.org/whatwedo/publication/who-is-behind-the-wheel-fixing-the-global-standards-on-company-ownership;04.02.2020>.

In Nederland heeft het erg lang geduurd om de 5^e Anti-witwasrichtlijn te implementeren. Gezien de snelle omzetting van de eerste vier richtlijnen is deze vertraging van 2 jaar ongebruikelijk. Blijkbaar was het in de 5^e richtlijn geëiste UBO register niet makkelijk om te zetten. Het bestaande UBO register wordt door TJN als onvoldoende openbaar beschouwd (je moet gegevens bij de kamer voor koophandel kopen; niet openbaar, elektronisch toegankelijk centraal register; je moet inloggen en krijgt alleen maar een deel van het register te zien). (<https://www.trouw.nl/opinie/geef-de-samenleving-toegang-tot-het-register-waar-witwas-senis-op-te-sporen~bff50b01/;04.02.2020>)

TJN (2020) stelt vast: "Therefore, searching for people and recognizing patterns will be made impossible. In the Netherlands it is still possible to set up legal structures without announcing the identity of the actual owner behind these structures" (https://www.eerstekamer.nl/wetsvoor-stel/35179_implementatiewet_registratie;04.02.2020)

6. Probleem van non-transparantie mbt informal capital rulings.

Het kan zijn dat er in reactie op de verminderde aftrek van royalty's van vennootschapsbelastingen nu meer tax rulings en informele capital rulings bestaan. Voor capital rulings zie bvb <https://iff.taxjustice.net/#/> Vleggeert, J. (2020). State Aid: Time to Investigate Informal Capital Rulings (SSRN Scholarly Paper ID 3693040). Social Science Research Network. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3693040>
https://fsi.taxjustice.net/database/dbr_Jurisdiction.php?Juris=NL&Per=20
https://fsi.taxjustice.net/database/dbr_Comments.php?Juris=NL&InfoID=429&Per=20

- *Voorstel: Tax rulings en informal capital rulings zouden net zoals UBO registers openbaar moeten zijn. Anders zijn er nog steeds vele mogelijkheden om Nederland als witwasland en belastingparadijs te misbruiken.*

7. We hebben meer onderzoek nodig.

Het zou fijn zijn als de commissie opdracht geeft om of een overzicht te maken van bestaand Nederlands onderzoek of van internationaal onderzoek mbt Nederland over vennootschappen, belastingontwijking en -ontduiking en witwassen. Zo zijn er beschrijvende artikelen over wat trustkantoren doen, artikelen over de effecten van bepaalde maatregelen (zoals bilaterale verdragen) of van bepaalde activiteiten (Nederlandse trustkantoren in ontwikkelingslanden in de mijnbouw of de rol van Nederland bij belastingontwijking van Energias de Portugal), artikelen over hoe de zwarte schapen onder trustkantoren te identificeren en artikelen over hoe op macroniveau de hoeveelheid van doorstroom van legaal en illegaal geld kan worden gemeten. De volgende lijst is geen complete lijst, maar een eerste poging in chronologische volgorde:

- ❖ Het laatste onderzoek naar trustkantoren en wat ze doen, voor zover ik weet, is van SEO 2008 (The Dutch Trust Industry, Facts and Figures, Berg, M. van den, Buiren, K. van, Giffen, T. van, Risseeuw, P. & Butter, F.A.G. den (<https://www.seo.nl/publicaties/the-dutch-trust-industry/>)) met update SEO 2011. Het rapport The Dutch trust industry: facts & figures geeft inzicht in de activiteiten van trustkantoren, de rol van trustdiensten in het internationale financiële systeem en de omvang van de trustsector binnen de Nederlandse (financiële) economie.

“The total value of additional professional services rendered to the clients of trust offices amounts to € 320 million. Over three quarters of these services (€ 245 million) is provided by suppliers located in the Netherlands. Employment involved with these services amounts to 1300 jobs. We estimate the total annual financial benefits of the trust industry for the Netherlands to be 1.8 billion euro, 73 percent of which consists of taxes, and 27 percent of turnover of the trust firms and other advisors. With 3000 highly qualified jobs and 16000 international clients, many of them multinational corporations, the trust industry plays a vital role in shaping the Netherlands as an international center for high quality financial services”.

- *Vragen aan de commissieleden: In dit onderzoek meten ze bruto transactie cijfers (als geld Nederland in en uitgaat, is dat dan een dubbel telling?), zou DNB niet groep BFIs cijfers moeten hebben? Worden die niet door DNB geregistreerd? Is DNB niet ook toezichthouder?*
- ❖ DNB, jaarverslag 2008, blz. 83 benadrukt hoe belangrijk toezicht is en hoe belangrijk het is dat trustkantoren de oorsprong en aard van transacties die ze beheren kennen.
- ❖ TJN refereert naar de studie van SEO in 2013, “a total of 23,500 financing and holding companies are managed by Trust and Company Service Providers (TSCP) in the Netherlands”.
- ❖ CPB (2013), Policy Brief 2013/07 Arjan Lejour, Maarten van t’ Ried ‘Bilaterale belastingverdragen en buitenlandse investeringen’ schrijven een kritisch artikel over doorstroomlanden.
- ❖ SOMO (2013), Rodrigo Fernandez, Katrien Mc Gauran, Jesse Frederik, ‘Avoiding Tax in Times of Austerity’ - Energias de Portugal and the Role of the Netherlands in Tax Avoidance in Europe
- ❖ Jan van Koningsveld (2015) The offshore world unmasked: a study into the nature and extent of abuse of offshore companies, PhD Universiteit Tilburg. Van Koningsveld heeft in 2015 zijn PhD over offshore vennootschappen (o.a. Bijzondere Financiële Instellingen BFIs) geschreven.
- ❖ Jan Willem van Gelder, Jan van Koningsveld, Joras Ferwerda en Joeri de Wilde (2016) ‘Tax Avoidance by mining companies in developing countries’ hebben onderzoek gedaan naar de rol van Nederlandse vennootschappen in de mijnbouwsector in 5 ontwikkelingslanden

gedaan. Ze hebben een lijst van 28 indicatoren - red flags - gemaakt voor onredelijk gebruik van vennootschappen. Ze hebben 128 vennootschappen onderzocht, waarvan 41 een verband met Nederland hadden (direct of financieel). Het eerste gedeelte van de lijst, met de indicatorenlijst, is openbaar in het Engels. Middels Orbis data hebben ze het tweede (vertrouwelijke) deel gemaakt om te laten zien welke en hoeveel Nederlandse vennootschappen voor hun winst uit mijnbouw geen belasting in ontwikkelingslanden betaald hebben.

- *Voorstel: Deze studie is een goed voorbeeld van hoe men zwarte schapen onder vennootschappen kan traceren. Het gaat niet om de afschaffing van trustkantoren, maar om het identificeren van rotte appels – ook wanneer ze legale middelen (belastingontwijking) gebruiken. En ook dit kan discreet gebeuren zoals dit voorbeeld laat zien. Zie hieronder een tabel met de 28 red flags*

Table 1 Indicators by type of company

No.	Short name of the indicator	Local mining company	Dutch entity	Parent company
1	Tax haven in corporate structure	X	X	X
2	Dutch company in the corporate structure	X	X	X
3	Dutch cooperative in the corporate structure		X	
4	TCSP as director	X	X	
5	Underreporting exports	X		X
6	Overreporting imports	X		X
7	Underreporting production	X		
8	Undervalue quality minerals	X		
9	Patent payments	X	X	
10	Royalty payments	X	X	
11	Interest payments	X	X	
12	Dividend payments	X	X	
13	Payments to local officials	X		
14	Management fee payments	X		X
15	No country by country reporting			X
16	Relatively little/no employees		X	
17	Accelerated deduction	X		
18	increased depreciation assets	X		
19	Difference between reported and taxable income			X
20	Intermediate holding and financing companies are set up to gain tax benefits	X	X	X

No.	Short name of the indicator	Local mining company	Dutch entity	Parent company
21	Via intermediate holding companies the corporate group could benefit from bilateral tax agreements	X	X	X
22	Advance tax ruling	X		
23	Rounded tax return	X		
24	Unknown UBO	X		X
25	Pressure by hedge funds			X
26	Separation of ownership and control			X
27	Negative media attention	X	X	X
28	Owner/manager avoids/evades taxes			X

Bron: Jan Willem van Gelder, Jan van Koningsveld, Joras Ferwerda en Joeri de Wilde (2016) 'Tax Avoidance by mining companies in developing countries', p. 26-27

- ❖ CBS (2018), Internationaliseringsmonitor 2018- IV Leo Franssen onderzocht 'Geldstromen van BFI's in Nederland; welke rol spelen bilaterale verdragen?'
<https://longreads.cbs.nl/im2018-4/geldstromen-van-bfis-in-nederland-welke-rol-spelen-bilaterale-verdragen/>
- ❖ Ferwerda, Saase, Unger Getzner (2020) 'Estimating money laundering flows with a gravity model-based simulation', hebben de doorstroom van witwasgeld via Nederland en andere landen wereldwijd en voor OESO landen middels Verdachte Transacties geschat. Volgens hen wordt er rond de 13 miljard euro in Nederland witgewassen (14.1 miljard VS dollars), waarvan 4.3 miljard euro (4.7 miljard dollars) doorstroomt. Ze laten ook zien dat er nu meer doorstroom via Luxemburg en België loopt. Deze landen trekken nu meer witwasgeld (in percentage van BBP) aan dan Nederland.
 - *Voorstel: Tot nu toe is de rol van trustkantoren voor witwassen niet systematisch bewezen. Sinds de Panama papers en andere onthullingen zijn er wel een aantal gevallen bekend. Zie bijvoorbeeld DNB die vergunningen van trustkantoren heeft ingetrokken: <https://www.trouw.nl/nieuws/trustkantoren-uit-panama-papers-zijn-vergunning-kwijt~b0c48601/>. Omdat het volume groot is, en omdat het makkelijk is om de identiteit van de uiteindelijk belanghebbende te verhullen, blijven ze een aandachtspunt. Onderzoek binnen trustkantoren zou nodig zijn – maar dit was tot nu toe niet mogelijk.*

Country	Laundering of domestic criminal money (A)		Throughflows of criminal money (B)		Laundering of foreign criminal money (C)		Total money laundering (A + B + C)	
	Billion US\$	% of GDP	Billion US\$	% of GDP	Billion US\$	% of GDP	Billion US\$	% of GDP
Netherlands	8.8	1.0	4.7	0.5	0.6	0.1	14.1	1.6
Belgium	8.0	1.5	22.1	4.2	2.5	0.5	32.6	6.1
Luxembourg	0.5	0.8	2.8	4.2	0.3	0.5	3.6	5.5
France	27.9	1.0	41.3	1.4	11.2	0.4	80.4	2.8
Germany	55.5	1.4	12.6	0.3	1.4	0.0	69.6	1.8
United States	157.8	0.9	66.4	0.4	17.9	0.1	242.1	1.4

Bron: Ferwerda, Saasse, Unger, Gerbrands 2020

- ❖ Tax Justice Network (2020), The State of Tax Justice, Tax Justice in the Time of Covid- 19
- ❖ B.Unger, L. Rossel, J. Ferwerda (2021, eds), Combating Fiscal Fraud and Empowering Regulators, Oxford University Press – diverse artikelen over belastingontwijking en -ontduiking en witwassen. . (<https://global.oup.com/academic/product/combating-fiscal-fraud-and-empowering-regulators-9780198854722?cc=gb&lang=en&>)

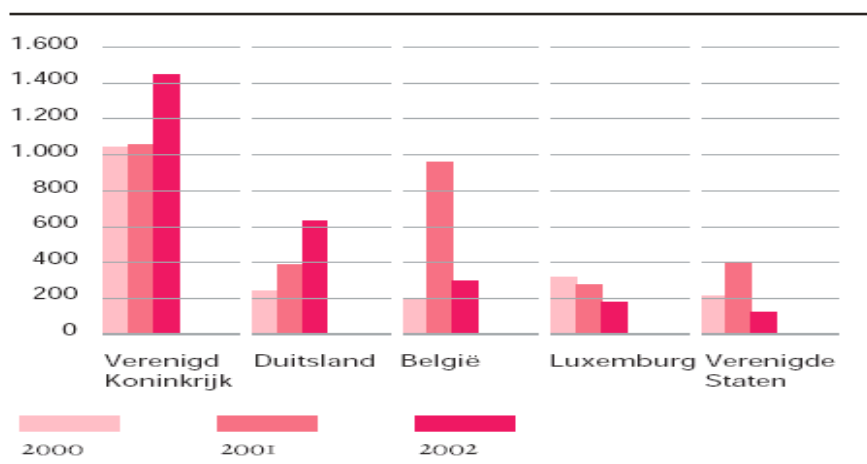
8. We hebben betere statistieken nodig.

Toen ik samen met mijn medewerkers de eerste witwasstudie in 2005 schreef, bestonden er DNB statistieken over welke landen hoeveel geld aan Nederlandse BFIs ontvingen en naar welke landen deze gestuurd werden. Toen was VK het top land. Sindsdien zijn er geen cijfers meer openbaar. Aangezien het om geldstromen gaat, moet DNB ervoor verantwoordelijk zijn.

- *Vragen aan de commissieleden: Zou het mogelijk zijn een ge-update geografische uitsplitsing van bruto BFI transacties te krijgen van DNB?*

Grafiek 2 Geografische uitsplitsing van bruto BFI-transacties

Miljarden euro's

Bron: De Nederlandsche Bank (2003 blz 22). 'De Nederlandsche Bank, Statistisch Bulletin Juni 2003'. DNB, Juni 2003

- *Voorstel: Het zou fijn zijn als de commissie een lijst zou maken van welke indicatoren en cijfers nodig zijn om brievenbusvennootschappen te identificeren en doorstroom van en naar bepaalde landen beter in de gaten te houden. Onder andere zouden dit moeten zijn:*
 - *Belastingdienst (aangifte VTB), trustkantoren hebben alle dossiers van cliënten, banen zijn door transacties vast te stellen, DNB, CBS*
 - *Instream - DNB, belastingdienst*
 - *Uitstroom – DNB, belastingdienst*
 - *Balans – als er een lening is in de balans – rentes ervan in Verlies en Winstrekening*
 - *Maak combinatie van fiscale dossiers en DNB*

9. Samenhang doorstroom en belastingontwijking of -ontduiking en/of witwassen is onduidelijk.

De samenhang tussen belastingontwijking en -ontduiking en witwassen is vaak niet helder. Er zijn grijze zones waar niet helder is of dit nu legale belastingontwijking of illegale belastingontduiking is, bijvoorbeeld als er weinig economisch activiteiten zijn. De grens wanneer er geen of te weinig economische activiteit is kan vaak omzeilt worden (bv drie directeurs zonder personeel, of een klein productiebedrijf met 30 werknemers om miljarden belastinggeld door te sluizen.....).

Informatie lekken zijn belangrijke bronnen van informatie geworden over belastingontduiking, ontwijking en witwassen. Ze kunnen ook behoorlijke reputatieschade voor een land veroorzaken.

- *Luanda Leaks*, als voorbeeld wordt een reeks BV's van Isabel dos Santos genoemd, dochter van de voormalige president van Angola (<https://www.trouw.nl/nieuws/trustkantoren-uit-panama-papers-zijn-vergunning-kwijtb0c48601/>). Deze Nederlandse bedrijfjes bevatten honderden miljoenen verdachte euro's, een groot deel van haar vermogen.
- *Voorstel: Lekken zoals Luxleaks, de Panama Papers, Bermuda Papers, Bahama Papers kunnen nog beter worden onderzocht om de rol van doorstroom voor belastingontwijking-ontduiking en witwassen te onderzoeken.*

10. Definitie van doorstroomvennootschap is onduidelijk.

Doorstroomvennootschap blijkt meer een begrip in ambtelijke stukken te zijn, zonder heldere juridisch definitie. De Wwft (Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme) noemt doorstroomvennootschappen niet.

Bijzondere Financiële instellingen, trustkantoren, trustvennootschappen, brievenbusvennootschappen, lege huls en conduits, zijn allemaal begrippen die geassocieerd worden met doorstroomvennootschappen. Het SEO rapport 2008 heeft het over 'zogenoemde doelvennootschappen: rechtspersonen in Nederland, met buitenlandse aandeelhouders, waarvan er volgens hun meer dan 20.000 zijn. Trustkantoren zijn in veel gevallen de beheerders

van deze doelvennootschappen en vervullen daarmee een belangrijke functie in de Nederlandse transactie-economie’.

- *Vragen aan de commissieleden: Misschien worden deze begrippen in verschillende samenhangen gebruikt? Bv Brievenbusvennootschappen als het over fraude gaat? Trustkantoor als directeur in verband met corruptie?*
- *Voorstel: Ik stel voor om een lijst met al de begrippen van ‘doorstroomvennootschappen’ te maken om te kijken of er verschillen zijn in de manieren om geld door te sluizen. (transfer companies, conduits, lege huls, brievenbusvennootschappen, BFIs, trustkantoren, inbetweeners, phantom investments (IMF study 2019...)).*
- *Wanneer Nederland ‘het gebruik van trustkantoren als doorstroomvennootschap verbiedt’ dan is er een heldere wettelijke definitie nodig.*

11. Wat is de aard, oorzaak en omvang van het gebruik van doorstroomvennootschappen?

Het laatste onderzoek dat deze vraag beantwoord waarvan ik op de hoogte ben, is van SEO 2008 met update SEO 2011. In 2009 waren er 155 trustkantoren met vergunning van de DNB en een gezamenlijke omzet van 364 miljoen Euro (SEO 2011).

Trustkantoren, die de vennootschappen beheren, hebben een vergunning van de DNB nodig. Hoeveel trustkantoren, hoeveel doelvennootschappen (=doorstroom, doel is belasting ontwijken) en hoeveel geldstromen er zijn, moet DNB weten.

Belangrijk is de definitie van substance: Er ontbreekt data om substance requirements te controleren. Belastingdienst zou dit middels auditing moeten vaststellen.

12. Wat is de invloed van doorstroomvennootschappen op de economie, waaronder op de verschillende typen werkgelegenheid?

Rond 80% van de buitenlandse investeringen stromen door. Ze creëren inkomsten en hierbij ook inkomstenbelasting voor belastingadviseurs, boekhouders, advocaten en financieel experts.

Mbt witwassen een punt die ik hier wil toevoegen: ook al is de vennootschap in Nederland, dan kan de bankrekening ergens anders zijn (bv Zwitserland). Mbt witwasrisico (‘follow the money’) gaat het om het geld, de bankrekening. Onderzoek moet dus land van vennootschap en bankrekening van vennootschap scheiden.

13. Hoeveel belasting dragen doorstroomvennootschappen in Nederland af en hoe staat dit in verhouding tot hun bijdrage aan de reële economie?

Trustkantoren verlenen diensten en zijn directeuren van vennootschappen. Deze kantoren hebben maar 3 miljard belasting afgedragen. Onbekend is de omvang van taks rulings en informal capital rulings.

- *Vragen aan de commissieleden: Hoeveel tax rulings en informal capital rulings heeft Nederland gegeven. Niet alleen op één locatie (niet alleen in Rotterdam in rulingbureau), maar ook op andere plekken?*

14. Wat is de aard en omvang van de rol van de fiscaliteit bij deze problematiek?

Nederland is een belangrijk internationaal fiscaal centrum. Daarom zitten zo veel bedrijven in Nederland. Statistisch probleem: als een Oekraïner in Nederland een trustkantoor heeft, dan investeert Nederland in Oekraïne, niet deze Oekraïner in Oekraïne. Maar vaak is het niet Nederlands geld.

15. Wat is de impact van ons verdragenetwerk (niet zijnde belastingverdragen, maar bijvoorbeeld investeringsverdragen) op de afweging van bedrijven om gebruik te maken van een doorstroomvennootschap in Nederland?

-

16. Welke invloed zullen de aangekondigde bronbelasting op renten, royalty's en dividenden hebben op de doorstroomvennootschappen?

Nederland is een van de eerste landen die belasting over uitgaande geldstromen heft– (bv UBER: gaat herstructureren). Bedrijven maken nu geld over van Nederland naar een land die niet op de lijst staat, om zo 21 procent belasting te besparen. Nederland zal hier business verliezen. Aan de andere kant worden er misschien nieuwe prikkels gecreëerd (zoals informal capital rulings).

17. Wat is de rol van dienstverleners (zoals trustkantoren)?

Deze zijn belangrijk voor Nederlands aanzien in de wereld. Maar we moeten zwarte schapen uitzonderen. Belastingontwijking is legaal – spanning tussen aggressive tax planning en belastingsontduiking. Het gaat vooral om corruptiegeld, geld dat van ontwikkelingslanden wordt weggehaald, geld van georganiseerde criminaliteit, geld dat systematisch van de publieke sector wordt weggehaald (zoals vroeger door de Double Irish Dutch Sandwich).

18. Zijn er nadere maatregelen nodig op het terrein van dienstverlening aan doorstroomvennootschappen (toezegging Omtzigt).¹

Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen nationale en internationale maatregelen.

¹ Plenaire behandeling Pakket Belastingplan 2021, 11 november 2020, ongecorrigeerd stenogram, p. 50.

19. Wat is de samenhang tussen witwassen en belastingontwijking (motie Snels/Groothuizen)?²

Grijze zone tussen belastingontwijking en -ontduiking. Bv substance regel moet beter gecontroleerd worden door de belastingdienst. Transparante UBO registers moeten het mogelijk maken om georganiseerde criminaliteit te traceren. Het zijn altijd mensen die aan het eind van een ingewikkeld vennootschapsconstructie staan (zoals mevrouw Santos of vrienden van meneer Putin).

- Vragen aan de commissieleden: **Waterbedeffect?** Wanneer DNB vergunning van trustkantoren eist, dan is te verwachten dat witwassers toenemend andere constructies – die minder onder toezicht vallen – gebruiken.
- **Voorstel: Ik stel voor om cases van witwassen in verband met vennootschappen te onderzoeken (bv uit Panama, Paradise, Luxleaks, Luandapapers, pers) en hoeveel geld hiermee gemoeid is (als minimumschatting). Vervolgens kan in het register van de KvK gekeken worden wat voor soort bedrijven misbruikt worden voor de doorstroom van crimineel geld (BFIs, doelvennootschappen, of juist stichtingen of andere vormen?) en welke eigenschappen deze bedrijven hebben. Hiermee kan gekeken worden hoeveel van dit soort bedrijven er in Nederland gevestigd zijn (als maximumschatting).**
- *Naar de gekeurde criminele (corruptie) cases kan gekeken worden welke bijzondere eigenschappen van vennootschapsconstructies er zijn die criminele aantrekken.*

20. Waarom speelt dit juist zo in Nederland? Hoe gaan andere landen met deze problematiek om?

We zijn niet uniek, maar Nederland heeft een enorm groot volume. Bijvoorbeeld Luxemburg blijkt dat probleem minder belangrijk te vinden.

- **Voorstel: Een vergelijkende studie hoe andere landen met belastingontwijking, -ontduiking en witwassen door vennootschappen omgaan. Welke fiscale, wettelijke en handhavingsprikkels worden ingezet? Hoeveel witwascases zijn gekeurd door Panama, Paradise, Luxleaks, Luandapapers?**

Witwassen – omdat het in samenhang met belastingontduiking – een vrij jong onderwerp is – staat meestal los van belastingontwijking en ontduiking. Rossel, Unger en Ferwerda (2021) hebben een vergelijkend onderzoek voor de 28 EU landen gemaakt, in hoeverre belastingontduiking in de wet en in de praktijk ook als witwassen kan worden vervolgd. Hier zijn grote verschillen tussen Europese landen, die witwassers kunnen gebruiken om strafvervolgung te omzeilen (zie Rossel, Unger, Ferwerda (2021), Shedding Light Inside the Black Box of Implementation: Tax Crimes as a Predicate Crime for Money Laundering, in: Regulation and Governance, Special Issue Taxation and Regulation)

² Kamerstukken II 2019/20, 31 477, nr. 46.

21. Wat is de invloed van Europeesrechtelijke en internationale ontwikkelingen?

UBO registers, Hoofd van Justitie uitspraken, Anti Witwas Richtlijnen, Internationale gegevensuitwisselingen zijn verbeterde heldere regels. Moet wereldwijd of ten minste Europees zijn. (Het feit dat de VS automatic exchange of information van Europa eist, maar zelf niet meedoet, maakt het lastig).

22. Is het gebruik van doorstroomvennootschappen (on)wenselijk?

Als een bedrijf geld nodig heeft – MNEs financieren zich niet via banken maar via trustkantoren – dan is het wenselijk om Nederland als aantrekkelijk vestigingsland te behouden. Nederland moet een aantrekkelijk vestigingsland voor bedrijven blijven, maar brievenbusvennootschappen zijn natuurlijk niet wenselijk.

23. Welke fiscale en niet-fiscale beleidsopties zijn er om ongewenst gebruik van doorstroomvennootschappen te bestrijden?

Om witwassen door doorstroomvennootschappen te bestrijden, is meer kennis over verschillende doelvennootschappen nodig. Doelvennootschappen die geen BFls zijn blijven buiten de DNB statistiek. Voorbeelden van witwascases, rechtsspraak.nl cases, schikking van ING zouden een eerste poging kunnen zijn, om eigenschappen van doelvennootschappen die voor witwassen gebruikt worden te achterhalen.

- *Voorstel: Commissie zou ook moeten aansluiten aan bestaand witwasbeleid:*
 - *In het National Risk Assessment worden de grootste witwasrisico's beschreven. Het begrip offshore vennootschap wordt gebruikt zonder definitie ervan. Er worden constructies van trustkantoren, rechtsvormen, loan back constructies, etc genoemd.*
 - *Plan van aanpak witwassen (er is een paragraaf over brievenbus vennootschap)*
- *Vraag aan de commissieleden:*
 - *Welke concrete vennootschappen worden gebruikt in bekende witwascases en wat is de omvang van de geldstromen erin.*
 - *Hoe vaak controleert de belastingdienst doorstroomvennootschappen en hoe vaak is er gevonden dat er geen substance is?*

Aftrek royalty's, belasting uitgaande geldstromen, substance eisen zijn belangrijke maatregelen. Na 20 jaar anti-witwaswet weten we nog steeds weinig van wat er in bedrijven gebeurt.